

sources, scientific literature, the empirical evidence of previous phases of the study. Results. Given the position of ideas and concepts we have developed preventive motor activity of preschool children in the classes of physical education, appropriate methodology designed model system. The components of this model are: subjects of physical training process; purpose of the model; system functions; task; approaches to creating an effective learning environment; principles; organization and content of the classes of Physical Education; psycho-pedagogical and medical monitoring; components, criteria and levels; pedagogical conditions. Conclusion. Designed model facilitates implementation of the Concept subject to any basic level, pre-school programs, to achieve a positive effect in solving problems.

Key words: *physical education, preventive orientation, physical activity, preschool model.*

Одержано редакцією 26.02.2015 р.

УДК: 378.14:373.211.24

О.І. ПАДАЛКА

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Резюме. *Стаття присвячена актуальній проблемі професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. У ній здійснено науковий аналіз і теоретично обгрунтовано методологічні та психолого-педагогічні засади формування пріоритетних педагогічних цінностей у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Виокремлено та проаналізовано педагогічні умови формування пріоритетних педагогічних цінностей у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі професійної підготовки.*

Ключові слова: *педагогічні цінності, педагогічні умови формування пріоритетних педагогічних цінностей, педагогічна діяльність, професійна підготовка, майбутні вихователі.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується як період трансформаційних процесів, що зумовлений пошуком власного шляху розвитку та зміни цінностей. Україна як незалежна держава, що не так давно стала на самостійний шлях формування нових соціально-економічних, політичних, духовних орієнтирів, свої ідеї, мрії та сподівання значною мірою пов'язує з молоддю. Проблема формування цінностей студентської молоді є надзвичайно актуальною нині. Молодь виступає активною силою політичних змін і, залежно від того, які цінності вона вносить у ці зміни, яку культуру впроваджує, багато в чому буде залежати майбутнє суспільства, його культура, напрям трансформації. Суспільство зацікавлене в тому, щоб ці цінності й культура були демократичними. Їх формування – актуальне завдання, яке потребує нагального вирішення.

На сучасному етапі розбудови української держави педагогічна діяльність належить до найбільш значущих професій за складністю та відповідальністю. Педагог має сформувати у наймолодших покоління ціннісні координати життєдіяльності, а в часи кардинальних економічних, політичних та соціальних змін, для яких, поряд з позитивними тенденціями, характерні ціннісний шок, втрата ціннісних орієнтирів, проблема набуває особливої ваги [5]. Велика відповідальність покладається на вихователя дошкільного навчального закладу, адже він закладає основи ціннісної картини світу у дітей. І саме з цим пов'язана потреба такої підготовки педагога, яка забезпечувала б сформованість, усвідомлення та розвиток пріоритетних педагогічних цінностей у майбутнього вихователя.

Для вищої школи залишається актуальною проблема як професійного, так і особистісного розвитку студентів. Значущість цілісного вивчення професійно-особистісного розвитку очевидна: без особистості не може бути професіонала, а без професійного самоствердження – самовдосконаленої особистості [3]. Аспект особистісного розвитку, його змістовий компонент за останні роки неодноразово набував дискусійного характеру. Проте, зрозуміло, що без ціннісного підходу не обійтися у вирішенні проблеми ефективного професійно-особистісного розвитку студентів.

Необхідність формування пріоритетних цінностей студентів педагогічних вищих навчальних закладів зумовлена зростаючими вимогами до рівня загальнокультурної, спеціальної та педагогічної підготовки випускників, потребами в постійній професійній самоосвіті й самовихованні, потребою в підготовці майбутніх фахівців до професійного компетентного входження до ринку праці, що потребує готовності й умінь майбутніх вихователів утілювати в життя гуманістичні ідеї, становлення системи сучасних і соціально значущих цінностей у структурі особистості, здатності їх створювати й передавати. Виявлення й оцінювання ціннісних пріоритетів сучасного педагога, аксіологізація професійної діяльності, розвиток його аксіосфери, розробка інваріантного ядра ціннісно-орієнтаційних якостей особистості майбутнього вихователя, дослідження специфіки формування педагогічних цінностей – питання, що набувають нині стратегічного характеру і є одними з найбільш важливих і актуальних завдань вищої педагогічної школи.

У контексті нашого дослідження особливий інтерес становить педагогічна аксіологія, до провідних понять якої належать: освітні цінності, педагогічні цінності, виховні цінності. У самому слові «цінність» закладено ідею важливості та вагомості для людини. Цінним для майбутнього вихователя може стати все те, що буде важливим у його професійному становленні та вагомим у професійному саморозвитку. Відтак питання визначення змісту педагогічних цінностей є нині особливо важливим.

Поряд із вибором тієї чи іншої системи цінностей наявна і проблема їх ієрархічності. Пріоритетними педагогічними цінностями є такі, що мають переважне право, найважливіше значення для педагога в його професійно-педагогічній діяльності.

Аналіз останніх досліджень. У сучасній науці проблема цінностей є предметом міждисциплінарного дослідження. Загальнофілософське трактування поняття «цінності» висвітлено О. Дробницьким, І. Зязюном, М. Каганом, О. Сухомлинською. Наукову базу психологічного аспекту теорії цінностей створено Б. Ананьєвим, О. Леонтьєвим, В. М'ясищевим, Д. Узнадзе та ін. Педагогічний підхід до цінностей представлений працями Є. Бондаревської, Г. Ващенко, О. Вишневського, П. Ігнатенка, Б. Ліхачова, З. Равкіна, М. Нікандрова. Фундаментальні проблеми теорії професійної освіти висвітлено в працях С. Архангельського, А. Алексюка, Р. Гуревича, М. Грищенко, С. Гончаренка, І. Зязюна, О. Киричука, Н. Кічук, В. Ликової, О. Пехоти, Н. Ничкало, О. Савченко, М. Ярмаченка. Питанням аксіологічної проблематики присвячено праці І. Бега, В. Василенка, О. Дробницького, А. Здравомислова, В. Тугарінова, В. Ядова.

Загалом проблему формування системи цінностей майбутнього педагога порушують у зв'язку з вирішенням таких питань, як: гуманізація навчально-виховного процесу вищої школи (М. Євтух, Н. Крилова, І. Смолюк, Р. Скульський, Г. Шевченко); формування особистості педагога в системі вищої педагогічної освіти та фахової підготовки (О. Акімова, І. Зязюн, Н. Кузьміна, М. Машовець, О. Мороз, В. Сластьонін, В. Тамарін, Г. Тарасенко, В. Шахов, О. Шестопалюк, Є. Шиянов, В. Штифурак).

На думку дослідників (С. Єрмакова, І. Ісаєв, В. Сластьонін), педагогічні цінності – це комплекс інтегративних утворень особистості, що виявляються у вибірковому ставленні до різних видів педагогічної діяльності залежно від рівня засвоєння нею досвіду, загальноприйнятих цінностей, професійних знань, умінь і навичок, що фіксуються в потребах, мотивах, установках, оцінках, ідеалах та інтересах людини [4].

Ми розглядаємо пріоритетні педагогічні цінності як один із основних компонентів професійної культури майбутнього вихователя, що є цілісною, сутнісною, інтегральною характеристикою особистості педагога-професіонала, а також умовою й передумовою ефективної професійної діяльності, узагальненим показником професійної компетентності вихователя та метою професійного самовдосконалення.

Незважаючи на значний інтерес педагогів до проблеми формування педагогічних цінностей у процесі професійно-педагогічної підготовки, формування пріоритетних педагогічних цінностей у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів не було об'єктом спеціального наукового пошуку.

Мета статті теоретично обґрунтувати та виявити особливості формування пріоритетних педагогічних цінностей у майбутніх фахівців дошкільної освіти в процесі професійно-педагогічної підготовки

Виклад основного матеріалу дослідження. Цінності особистості, що закріплюються в свідомості у формі нормативних уявлень, виступають орієнтирами діяльності людини. Цінність визначається як те, що має важливе значення для людини [1]. В ціннісних категоріях виявляються знання, інтереси та переваги різних особистостей. Засвоєння окремою людиною системи цінностей становить необхідну основу соціалізації особистості та дотримання нормативного порядку в суспільстві.

Проблема дослідження педагогічних цінностей визначається, насамперед, реальними потребами суспільства, гуманізацією педагогічної освіти, підвищенням якості навчання і виховання [2]. У теорії і практиці вищої педагогічної освіти набуто значний досвід, що є основою побудови системи психолого-педагогічної підготовки вихователя дошкільного навчального закладу, проте думки дослідників щодо визначення поняття «педагогічні цінності» різняться. У контексті нашого дослідження педагогічні цінності розглянуто як один із основних компонентів професійної культури майбутнього вихователя, що є цілісною, сутнісною, інтегральною характеристикою особистості педагога-професіонала та умовою й передумовою ефективної професійної діяльності, узагальненим показником професійної компетентності вихователя та метою професійного самовдосконалення.

Виходячи з визначення поняття «педагогічні цінності» та аналізу функцій педагогічних цінностей, визначаємо пріоритетні педагогічні цінності як систему найважливіших утворень особистості, що виявляються у вибірковому ставленні до різних видів педагогічної діяльності.

Спираючись на трикомпонентну структуру професійно-педагогічної культури особистості та розуміння педагогічних цінностей як особливості, що дозволяє педагогу задовольняти свої матеріальні й духовні потреби і слугує орієнтиром його соціальної та професійної активності, спрямованої на досягнення суспільно значущих гуманістичних цілей, а також, беручи до уваги групи професійно-педагогічних цінностей, виокремлено такі компоненти педагогічних цінностей: когнітивний, мотиваційний і рефлексивний.

Когнітивний компонент включає уявлення майбутнього вихователя про загальнолюдські й педагогічні цінності та про педагогічну діяльність, залучає студентів до пізнавальної діяльності, забезпечує здатність сприймати, зберігати в пам'яті та відтворювати в процесі практичної діяльності інформацію.

Мотиваційний компонент включає спрямованість особистості майбутнього вихователя, систему мотивів, потреб і виступає детермінантою професійної компетентності, фактором її успішного формування.

Рефлексивний компонент виявляється через здатність до осмислення майбутнім вихователем технологій своєї діяльності, під час якої здійснюється оцінка та переоцінка своїх здібностей, особистих досягнень; свідомий контроль результатів своєї професійної діяльності, аналіз реальних педагогічних ситуацій.

Пріоритетними педагогічними цінностями є ті, що пов'язані з усвідомленням об'єктивної потреби та значущості для суспільства професії вихователя. Виокремлюючи пріоритетні педагогічні цінності майбутніх

вихователів, ми спиралися на основні завдання дошкільної освіти. Аналіз пріоритетних напрямів роботи дошкільних навчальних закладів дав нам можливість виокремити пріоритетні педагогічні цінності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: дитина, знання, гуманність, саморозвиток, творчість, комунікативність.

Процес формування пріоритетних педагогічних цінностей у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів суттєво поліпшується під час реалізації таких педагогічних умов: забезпечення позитивної мотивації студентів до навчально-виховного процесу, педагогічної діяльності в процесі професійно-педагогічної підготовки; формування в студентів педагогічної рефлексії; системне залучення студентів до практично зорієнтованої діяльності, що моделює майбутню професійну діяльність; розроблення й упровадження в процес фахової підготовки майбутніх вихователів спеціального курсу, що розкриває зміст і шляхи реалізації педагогічних цінностей.

Перша умова передбачає усвідомлення студентами чіткого визначення цілей професійно-педагогічної діяльності, тому варто зацікавити студентів новим форматом спілкування, викликати бажання бути відвертим, щирим, чесним щодо себе і колег, увімкнути їхню внутрішню активність, створити мотивацію, що перетворить педагогічну задачу в прагнення. Найкраще, на нашу думку, формувати позитивну мотивацію в майбутніх вихователів під час педагогічної практики, а саме під час спостереження за роботою досвідченого вихователя, що відбувається на початку першого тижня проходження педагогічної практики. В студентів, які ознайомилися із умовами й аспектами педагогічної діяльності, проявили інтерес до цієї професії, успішно формується позитивна мотивація до навчально-виховного процесу та майбутньої професійної діяльності.

Реалізація *другої педагогічної умови* спрямована на підвищення рівня інтелектуальної активності та самостійності студентів у процесі опанування предметами з обраного фаху. За весь період навчання студенти практично оволодівають майбутньою професією під час різних видів практик на базі дошкільних навчальних закладів. Це дає їм можливість застосувати засвоєні теоретичні знання, уміння і навички на практиці, осмислювати результати своєї педагогічної діяльності й, оцінивши її результати, планувати свій подальший професійний саморозвиток.

Для реалізації *третьої умови* можна запропонувати методику роботи, що ґрунтується на активному співробітництві викладача і студента, оптимальному поєднанні теоретичних основ з моделювання умов і способів педагогічної діяльності шляхом використання вправ, ігор, тренінгу в процесі педагогічної практики.

Четверту педагогічну умову слід забезпечити спецкурсом «Педагогічна аксіологія» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки 6.01010101 «Дошкільна освіта». Мета спецкурсу – формування уявлень про поняття «педагогічні цінності», їх види, структуру, особливості, зміст і значення, що дає змогу майбутнім вихователям дошкільних навчальних закладів зрозуміти необхідність цієї галузі знань для побудови власного «Я – вихователя». Головне завдання спецкурсу – формування в студентів пріоритетних педагогічних цінностей, необхідних для самостійної роботи в дошкільних навчальних закладах.

Робота зі студентами передбачає такі етапи формування пріоритетних педагогічних цінностей у майбутніх вихователів.

На *змістово-орієнтаційному етапі* слід створити сприятливий емоційно-психологічний мікроклімат на заняттях із дошкільної педагогіки, історії педагогіки, який сприятиме формуванню позитивної мотивації до майбутньої професійної діяльності у студентів. Програмовий матеріал навчальних дисциплін «Дошкільна педагогіка» та «Історія педагогіки» можна доповнити темами аксіологічного змісту. Всі лекційні заняття проводити у формі лекції-дискусії. Ефективність практичних занять залежала від підготовки до них студентів, їхньої уважності й активності, творчого ставлення до виконання завдань, серед яких були реферати, доповіді та портфоліо.

На *практично зорієнтованому етапі* під час педагогічної практики в групах дітей дошкільного віку, крім основних завдань, студентам слід запропонувати індивідуальне: «Виконайте портфоліо на тему: «Я – вихователь»».

Також необхідно впровадити спецкурс «Педагогічна аксіологія», студенти мають працювати в процесі самостійної роботи та під час професійно-орієнтованої позааудиторної роботи, а саме: брати участь у діяльності гуртка «Аксіологічна скринька». На практичних заняттях спецкурсу можна аналізувати ситуації морального вибору, проводити диспути, тематичні конференції та ін. Кожне практичне заняття слід закінчувати вправою, спрямованою на саморефлексію. До кожного практичного заняття студентам потрібно запропонувати низку завдань для самостійної роботи. До заліку студенти повинні виконати індивідуальне науково-дослідне завдання, під час якого вони створюватимуть відеопрезентацію на запропоновані теми. В процесі діяльності гуртка «Аксіологічна скринька» можна використати такі форми роботи: підготовка оглядів літератури з актуальних проблем аксіології; виголошення доповідей та їх обговорення; виконання завдань різного характеру; участь у конкурсах; участь у роботі круглого столу.

Під час *творчо-рефлексивного етапу* формується потреба в педагогічній рефлексії, рефлексивна культура майбутнього вихователя, студенти навчаються використовувати одержані знання й уміння в процесі педагогічної практики.

Формування рефлексивного компонента педагогічних цінностей можна здійснювати в процесі лекційних, семінарських і практичних занять із курсу «Педагогічна майстерність», ігрових вправ і педагогічної практики. Корисними й цікавими в аспекті формування рефлексивної культури є ділові ігри за методикою

Т. Поніманської. В позааудиторний час студенти можуть брати участь у роботі педагогічного театру і виготовляти педагогічні плакати на основі головного постулату виховної системи Я. Корчака «Дитинство – абсолютна цінність». В процесі організаційно-методичної педагогічної практики доречно провести низку вправ, зокрема «Комісійний магазин цінностей», до яких залучити як студентів, так і вихователів дошкільних закладів.

Висновки і перспективи подальших розвідок. В умовах перехідного суспільства, плюралізму ідей і поглядів, докорінних змін в індивідуальній та колективній свідомості людей важливою є проблема вивчення ціннісних орієнтацій молоді. Водночас саме молодому поколінню належить у майбутньому впроваджувати в реальному житті закладені пріоритети розвитку кожної окремої особистості, суспільства, нації, людства в цілому. Тому проблему ціннісної сфери особистості більшість дослідників розглядає в нерозривному зв'язку з принципами побудови національної системи виховання та освіти. Для успішного формування пріоритетних педагогічних цінностей у процесі професійно-педагогічної підготовки визначено педагогічні умови. Подальшого вивчення потребують питання форм і методів формування педагогічних цінностей у майбутніх вихователів у системі ступеневої педагогічної освіти; місця формування пріоритетних педагогічних цінностей у самореалізації особистості майбутнього педагога; індивідуального підходу до студентів у процесі формування пріоритетних педагогічних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Психологія цінностей і виховний процес / І.Д. Бех // Педагогічна газета. – 1996. – № 9. – С.2.
2. Поніманська Т.І. Мотиваційно-ціннісна готовність педагога до гуманістичного виховання дітей / Т.І. Поніманська // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія Педагогіка і психологія. – 2003. – Вип. 5. – С. 232-236.
3. Савченко Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді / Л.Савченко // Рідна школа. – 2005. – №8. – С.39-41.
4. Слостенин В.А., Чижикова Г.И. Введение в педагогическую аксиологию / В.А. Слостенин, Г.И. Чижикова. – М.: Академія, 2003. – 192 с.
5. Тепла О. Ціннісний компонент у системі вищої освіти / О. Тепла // Нові технології навчання: науково-методичний збірник. – 2005. – Випуск 40. – С.39-45.

О.И. ПАДАЛКА. ФОРМИРОВАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ У БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ

Резюме. В статье осуществлен научный анализ и теоретически обоснованы методологические и психолого-педагогические принципы формирования приоритетных педагогических ценностей у будущих воспитателей дошкольных образовательных учреждений. Определены педагогические условия формирования приоритетных педагогических ценностей у будущих воспитателей.

Ключевые слова: педагогические ценности, педагогические условия формирования приоритетных педагогических ценностей, педагогическая деятельность, профессиональная подготовка, будущие воспитатели.

O.I. PADALKA. FUTURE SPECIALISTS OF PRESCHOOL EDUCATION HAVE FORMING OF PEDAGOGICAL VALUES IN THE PROCESS OF PROFESSIONALLY-PEDAGOGICAL PREPARATION

The summary. In the article it has been carried out the scientific analysis and the theoretically grounded methodological and the psycho-pedagogical principles of the formation of the priority pedagogical values in future preschool educators. It has been developed the pedagogical conditions of the formation of the priority pedagogical values of future educators in preschool educational establishments during high school training.

Key words: pedagogical values, pedagogical conditions formation of priority pedagogical values, pedagogical activity, professional training, future educators.

Одержано редакцією 30.03.2015 р.

УДК: 372. 3: 004. 42

Т.О. ПАВЛЮК

ІННОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ МАТЕМАТИКИ

Резюме. Автор статті обґрунтовує актуальність проблеми використання інноваційних засобів для навчання дітей старшого дошкільного віку елементів математики. Виділяє найбільш ефективні сучасні засоби навчання дітей математики.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, засоби навчання, дитина старшого дошкільного віку, дошкільний навчальний заклад, комп'ютерно-ігровий комплекс, мультимедіа, презентації, інтерактивна дошка, математика.

Постановка проблеми. Ефективним засобом удосконалення сучасної системи освіти є її комплексна інформатизація та комп'ютеризація, починаючи з дошкільних навчальних закладів. Необхідність комп'ютеризації навчально-виховного процесу підкреслено у законодавчих актах та нормативних документах